

Asia: VN/2245/2020

## **Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §n muuttamisesta**

Vastaajan rooli ja toimiala. Valitse parhaiten kuvaava

**1. Tekijä tai esittävä taiteilija (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)**

-

**2. Sisältöteollisuus (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)**

-

**3. Välittäjät (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)**

Elokuvan, kirjallisuuden, taiteen tai valokuvien jakelija/välittäjä

**4. Työntekijä- tai työnantajaliitto**

-

**5. Kulttuuriperintöorganisaatio (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)**

-

**6. Opetus- ja tutkimusalan organisaatio**

-

**7. Julkinen sektori**

-

**8. Kansalainen, kuluttaja tai muu loppukäyttäjä (ml. näitä edustavat yhdistykset ja organisaatiot) tai muu yhteisö**

-

Yleistä. Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa

**Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa. Jättäkää tällöin vastaamatta tätä seuraaviin kysymyksiin.**

-

## 1. Kysymyksiä esityksestä kokonaisuudessaan

**Esityksellä pyritään modernisoimaan tekijänoikeutta ja saattamaan se paremmin vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia. Onko esitys kokonaisuudessaan oikeansuuntainen?**

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti: [Esitetty malli tulee ehdottomasti hylätä ja palauttaa valmisteluun. Tekijänoikeuslain 14 ja 21 §:ään ei ole tarvetta tehdä muutoksia, tai ainakaan siten, että tekijänoikeuden rajoitukset ulotetaan elokuva/audiovisuaalisiin teoksiin. Tekijänoikeuden rajoituksen ja/tai sopimuslissenssin ulottaminen kaikkiin elokuvateoksiin on Direktiivin tarkoituksen vastainen, suhteeton ja oikeudenhaltijoiden oikeutettujen etujen vastainen ratkaisu. Suomessa on olemassa toimivia elokuvan opetuskäytön mahdollistavia lissenssijärjestelmiä, joita edelleen kehitetään siten, että opettajille tarjotaan myös työskentelyä helpottavia välineitä löytää kulloiseenkin opetuskäyttöön sopivia elokuvia. Tekijänoikeuden rajoitus ja sopimuslissenssijärjestelmä eivät poista laillisen kappaleen hankintaan liittyvää kysymystä, vaan parhaiten tämä on toteutettavissa oikeudenhaltijoiden omien toimintamallien avulla, jolloin myös pystytään hallinnoimaan laillisia kappaleita markkinoilla. Esityksessä ei ole millään tavoin selvitetty tai tarkemmin perusteltu rajoituksen vaikutuksia elokuvan/av-teosten osalta ja sitä, miten oikeudenhaltijoille maksettavat korvaukset jaettaisiin oikeudenmukaisesti, erityisesti huomioiden elokuvan erityispiirteet. ]

**Esityksessä pyritään saavuttamaan oikeudenmukainen tasapaino tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden, sisältöteollisuuden ja muiden kaupallisten toimijoiden sekä yhteiskunnan (ml. kulttuuriperintölaitosten, oppilaitosten ja kansalaisten ja loppukäyttäjien) etujen välillä. Onko esitys kokonaisuudessaan tältä osin oikeansuuntainen?**

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti: [Elokuvateosten opetuskäytön osalta on jo olemassa soveltuvat lissenssijärjestelmät elokuvien julkista esittämistä ja myös välittämistä varten, jotka ovat vakiintuneet kymmenien vuosien aikana. Ne ovat helposti saatavilla ja vastaavat oppilaitosten tarpeita. Näin ollen rajoituksen ulottaminen koskemaan myös elokuvateoksia on direktiivin tarkoituksen vastainen, suhteeton ja oikeudenhaltijoiden oikeutettujen etujen vastainen ratkaisu. Esityksessä ei ole millään tavoin selvitetty tai tarkemmin perusteltu rajoituksen vaikutuksia elokuvan/av-teosten osalta ja sitä, miten oikeudenhaltijoille maksettavat korvaukset jaettaisiin oikeudenmukaisesti, erityisesti huomioiden elokuvan erityispiirteet. ]

**Puuttuuko esityksestä kokonaan jotain sellaista, mistä olisi tarpeen säätää tässä yhteydessä? Mikä?**

-

## 2. Kysymyksiä tekstin- ja tiedonlouhinnasta (TekL 13 b §, DSM-direktiivin 3 ja 4 artikla)

**Tekijänoikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 b § kappaleen valmistamisesta tiedonlouhintaa varten. Pykälällä pannaan täytäntöön DSM-direktiivin 3 artikla (tiedonlouhinta tieteelliseen tarkoitukseen) ja 4 artikla (tiedonlouhinta yleiseen tarkoitukseen). Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.**

-

### **3. Kysymyksiä teosten käytöstä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14, 18, 19 a, 21, 50 c, 64 c §, DSM-direktiivin 5 artikla)**

#### **a. Teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14 §:n 1 ja 4 momentti)**

Vastustamme

#### **Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

Tekijänoikeuslain 14 §:llä ja 21 §:llä on tarkoitus toimeenpanna DSM-direktiivin 5 artikla koskien teosten ja muun suojatun aineiston käyttöä digitaalisessa ja rajat ylittävässä opetustoiminnassa.

Pakollisen poikkeuksen tai rajoituksen tarkoituksena on varmistaa, että oppilaitokset saavat täyden oikeusvarmuuden käyttäessään teoksia tai muuta suojattua aineistoa digitaalisessa opetustoiminnassa, myös verkossa ja rajojen yli. Direktiivissä säädetty poikkeus tai rajoitus yksinomaan opetuksen havainnollistamista varten olisi ymmärrettävä siten, että se kattaa teosten tai muun suojatun aineiston digitaalisen käytön opetuksen, myös oppimistoiminnan, tukemiseen, rikastuttamiseen tai täydentämiseen.

Direktiivin johdantokappaleessa 21 on todettu, että ”useimmissa tapauksissa havainnollistamisen käsite viittaisi sen vuoksi vain teosten osien tai otteiden käyttöön, joka ei saisi korvata ensisijaisesti koulutusmarkkinoille tarkoitettua materiaalia ostamista”.

Johdantokappaleessa 22 on todettu, että ”poikkeuksen tai rajoituksen olisi katettava sekä luokkahuoneessa tai muissa paikoissa digitaalisin keinoin, esimerkiksi sähköisten valkotaulujen tai mahdollisesti internetiin liitettyjen digitaalilaitteiden avulla tapahtuva teosten tai muun suojatun aineiston käyttö, että suojatuissa sähköisissä ympäristöissä tapahtuva etäkäyttö, esimerkiksi verkkokurssien yhteydessä tai pääsy tiettyä kurssia täydentävään opetusmateriaaliin”.

Jäsenvaltioiden olisi poikkeusta tai rajoitusta täytäntöön pannessaan edelleen voitava erityyppisten teosten tai muun suojatun aineiston osalta tasapainotetulla tavalla vapaasti täsmentää, kuinka suuri osuus teoksesta tai muusta suojatusta aineistosta voidaan käyttää yksinomaan opetuksen havainnollistamiseen. Direktiivin mukaan rajoituksessa voidaan huomioida teostyyppikohtaiset erot siltä osin, mikä on tarpeellista opetuksen havainnollistamisessa.

Direktiivin tarkoituksena on rohkaista digitaalisten työkalujen ja rajat ylittävien opetusmahdollisuuksien käyttämistä. Ottaen huomioon edellä todettu Direktiivi ei kuitenkaan luo puitteita rajoitukselle, jossa mahdollistetaan kaikkien AV-teosten ja erityisesti elokuvien käyttäminen

kokonaisuudessaan luokkahuoneessa tai verkon välityksellä. Jäsenvaltioiden tulee direktiivin perusteella säätää rajoituksesta, joilla tekijänoikeudellisesti suojattuja teoksia voidaan käyttää digitaalisesti opetuksen rikastuttamiseksi Direktiivissä mainittujen ehtojen täytyessä.

Direktiivin kieliasu ei poissulje kokonaisten teosten välittämistä, mutta tämän voi katsoa soveltuvan paremmin esimerkiksi valokuvan välittämiseen, ei kokonaisen elokuvan tai tv-ohjelman. Ottaen huomioon, että EUT:n oikeuskäytäntöä asiasta ei ole, tulee sanamuotoja tulkita sen jokapäiväisen merkityksen mukaisesti, joka ei tue näin laajan rajoituksen säätämistä. Rajoituksen ulottaminen koskemaan kokonaisten AV-teosten esittämistä olisi ns. kolmen kohdan testin vastaista.

Audiovisuaalisten teosten osalta ehdotettu rajoitus aiheuttaisi myös vaikeita tulkintakysymyksiä siitä, milloin kokonaisen elokuvateoksen näyttäminen on havainnollistamisen kannalta tarpeellista.

Eräissä jäsenvaltioissa on teosten ja muun suojatun aineiston koulutuskäytön helpottamiseksi käytössä erilaisia järjestelyjä, jotka perustuvat direktiivissä 2001/29/EY säädetyn poikkeuksen tai rajoituksen täytäntöönpanoon tai muita käyttötarkoituksia kattaviin lisensointisopimuksiin. Tällaiset järjestelyt on yleensä kehitetty oppilaitosten ja koulutuksen eri tasojen tarpeet huomioon ottaen. Vaikka onkin tärkeää yhdenmukaistaa poikkeus tai rajoitus, täytäntöönpanoa koskevat järjestelyt voivat poiketa jäsenvaltiosta toiseen, siltä osin kuin ne eivät haittaa poikkeuksen tai rajoituksen tehokasta soveltamista taikka rajat ylittävää käyttöä .

Jäsenvaltioiden pitää voida hyödyntää kansallisella tasolla tehtyjä olemassa olevia järjestelyjä. Jäsenvaltiot voisivat erityisesti päättää, että poikkeuksen tai rajoituksen täysimittainen tai osittainen soveltaminen olisi riippuvainen sellaisten soveltuvien lisenssien saatavuudesta, jotka kattavat vähintään samat käyttötarkoitukset kuin poikkeuksen tai rajoituksen nojalla sallitaan .

Direktiivin 5 Artiklan 2 kohdassa on nimenomaisesti todettu, että sen estämättä, mitä 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, että 1 kohdan nojalla hyväksytyä poikkeusta tai rajoitusta ei sovelleta tai sitä ei sovelleta suhteessa tiettyihin käyttötarkoituksiin taikka tiettyntyyppisiin teoksiin tai muuhun suojattuun aineistoon, kuten ensisijaisesti koulutusmarkkinoille tarkoitettuun materiaaliin tai nuotteihin, siltä osin kuin markkinoilla on helposti saatavilla soveltuvia lisenssejä, joilla annetaan lupa tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin ja jotka kattavat oppilaitosten tarpeet ja erityispiirteet. Jäsenvaltioiden, jotka päättävät hyödyntää tätä, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin luvan antavat lisenssit ovat asianmukaisesti oppilaitosten saatavilla ja niiden näkyvillä.

Elokuvateosten opetuskäytön osalta on jo olemassa soveltuvat lisenssijärjestelmät elokuvien julkista esittämistä ja myös välittämistä varten, jotka ovat vakiintuneet kymmenien vuosien aikana. Ne ovat helposti saatavilla ja vastaavat oppilaitosten tarpeita. Näin ollen rajoituksen ulottaminen koskemaan

myös elokuvateoksia on direktiivin tarkoituksen vastainen, suhteeton ja oikeudenhaltijoiden oikeutettujen etujen vastainen ratkaisu. Rajoitus ei myöskään poistaisi lähtökohtaista ”laillisen teoskappaleen ongelmaa”, joka rajoituksesta huolimatta tekee elokuvien hyödyntämisestä esimerkiksi etäopetuksessa käytännössä mahdotonta. Tällä hetkellä suurin osa elokuvista julkaistaan suoratoistopalveluiden välityksellä eikä rajoituksesta säättäminen muuttaisi tilannetta siltä osin, että opettajien on käytännössä mahdotonta, suoratoistopalveluiden käyttöehtoja rikkomatta, esittää tai välittää elokuvia opetustarkoituksessa palveluiden kautta.

Ruotsissa direktiivin 5 artiklan implementointia on annetussa hallituksen esityksessä lähestytty siten, että rajoitus ei tule sovellettavaksi, mikäli vastaava käyttö on mahdollista toteuttaa markkinoilla olevan toimivan sopimuslisenssijärjestelmä avulla.

”En ny inskränkning ska införas i upphovsrättslagen. Den ska ge lärare och elever vid utbildningsanstalter rätt att i illustrativt syfte återge verk i samband med undervisning. Vid undervisning på distans ska dock verk endast få återges i en säker elektronisk miljö.

Inskränkningen ska inte gälla om motsvarande användning kan ske med stöd av ett avtal med avtalslicensverkan som finns lätt tillgängligt på marknaden.

Vid gränsöverskridande undervisning som sker i enlighet med nationella bestämmelser som genomför direktivet i denna del, ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske endast i det land där utbildningsanstalten är etablerad, om den är etablerad i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

De nya bestämmelserna ska även tillämpas på de till upphovsrätten närstående rättigheterna”.

Elokuvateosten lisensoiminen opetuskäyttöön Suomessa on tällä hetkellä järjestetty mm. siten, että kotimaisten elokuvien lisenssit ovat saatavilla Audiovisual Producers Finland- APFI ry:n kautta. Kotimaisten elokuvien esittämiseen ja välittämiseen opetustarkoituksessa voi hankkia vuosikohtaisia tai elokuvakohtaisia lisenssejä APFIN nettisivujen kautta: <https://apfi.fi/elokuvien-esitysluvat/lupahakemukset/>.

Tiedossamme on myös, että Koulukinoyhdistyksen ylläpitäjä [www.koulukino.fi](http://www.koulukino.fi) tarjoaa kotimaisia lyhyt- ja dokumenttielokuvia opetuskäyttöön.

Ulkomaisten elokuvien osalta koulujen on mahdollista hankkia lisenssi elokuvien esittämistä varten kattavasti ainakin Lausujan (M&M Viihdepalvelu Oy:n) kautta. Kauttamme saa lisenssejä seuraavien ulkomaisten elokuvayhtiöiden elokuviin: Buena Vista International, Columbia Tristar Pictures, DreamWorks Animation, Hollywood Pictures, Lucas Film, Marvel Studios, Paramount Pictures, Pixar, Touchstone Pictures, Scanbox Entertainment, Sony Pictures, Universal Pictures, Walt Disney Pictures ja Warner Bros.

Olemme lisensoineet ulkomaisia elokuvia opetuskäyttöön yli 30 vuoden ajan. Myös nämä lisenssit ovat hankittavissa helposti opettajien portaalin kautta: [www.elokuvalisenssi.fi](http://www.elokuvalisenssi.fi). Lisenssejä voi hankkia vuosikohtaisina tai elokuvakohtaisina.

Olemme myös kehittäneet toimintaa varten portaalin, jonka kautta opettajilla on saatavilla elokuvakirjasto ja monipuoliset hakuominaisuudet samasta palveluympäristöstä. Portaalin kautta voi hankkia lisenssin tuhansien ulkomaisten elokuvien esittämiseen. Portaalin kautta opettajat voivat hakea elokuvia esimerkiksi oppilaiden iän, elokuvan ikärajan tai sisällön, luokka-asteen, oppiaineen tai teeman (yhdenvertaisuus, ystävyys jne.) perusteella. Portaali edesauttaa oppimisista ja mahdollistaa sen, että käyttäjät/opettajat pystyvät helposti arvioimaan eri elokuvien soveltumista opetuskäyttöön.

Jotta elokuvien välittäminen digitaalisesti etäopetuksessa ja rajat ylittävässä opetuksessa olisi mahdollista, tulee markkinoille antaa mahdollisuus ratkaista ns. laillisen kappaleen ongelma, jotta kyseinen käyttö olisi tosiasiallisesti ja eri palveluntarjoajien käyttöehtoja rikkomatta mahdollista. Uusin kehitystyömme sopimuskumppanimme kanssa on "Virtual Screening Room (VSR)" <https://www.filmbankmedia.com/licences/stsl/vsr-and-hybrid-screening/>. Kyseisellä palvelulla on nimenmaan tarkoitus mahdollistaa elokuvien samanaikainen katsominen useista eri paikoista virtuaalisesti.

Elokuvateosten osalta Suomen lisenssijärjestelmä on toimiva ja rajoituksen säätäminen koskemaan myös elokuvateoksia haittaisi kohtuuttomasti oikeudenhaltijoiden oikeutettuja etuja ja olisi kokonaisuudessaan tarpeeton direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Rajoituksen tai sopimuslisenssin säätäminen tekisi Lausujan toiminnan opetuskäyttöön suunnattujen lisenssien osalta mahdottomaksi ja samalla myös oppimista edistävien alustojen kehitystyö loppuisi, joka ainoastaan haittaisi elokuvien hyödyntämistä mediakasvatuksessa ja muussa opetuksessa.

Ehdotettu tekijänoikeuden rajoitus tai sopimuslisenssin säätäminen ei elokuvien osalta ratkaisi sitä ongelmaa, että laillisen teoskappaleen hankkiminen on enenevässä määrin vaikeaa, koska suurin osa uusista elokuvista tulee jakeluun ensisijaisesti suoratoisto-palveluiden kautta. Palveluiden käyttöehdoissa teosten julkinen esittäminen on pääsääntöisesti kielletty. Kestävä ratkaisu ei ole se, että opettajat henkilökohtaisten käyttäjätiliensä kautta joutuvat hankkimaan elokuvan esitettäväksi. Rajoituksen säätäminen ei edesauta elokuvan käyttämistä etäopetuksessa tai rajat ylittävässä opetuksessa, koska opettaja rikkoo suoratoisto-palveluiden käyttöehtoja, mikäli hän välittää elokuvan palvelua hyväksikäyttäen oppilailleen digitaalisesti. Toimiva lisenssijärjestelmä ja sitä kautta saatava elokuva esittämiseen/välittämiseen on keino, jolla parhaiten saavutetaan Direktiivinkin edellyttämä oikeusvarmuus.

Hallituksen esityksen mukaan tekijöillä olisi oikeus korvaukseen säännöksen perusteella tapahtuvasta käytöstä, jonka valtio maksaisi. Korvaus suoritettaisiin tekijöitä edustavan organisaation välityksellä, joka olisi velvollinen jakamaan korvauksen tekijöille ja jolle tekijöiden olisi esitettävä korvausvaatimuksensa. Korvausta jakavasta järjestöstä säädettäisiin 19 a §:ssä.

Korvauksen maksamisen osalta vaadittaisiin korvausvaatimuksen esittämistä korvausta jakavalle järjestölle. Elokuvien hyödyntämisen määrien ilmoittaminen perustuisi ilmeisesti ainoastaan koulujen omiin ilmoituksiin elokuvien käyttämisestä. Hallituksen esityksessä ei ole otettu millään tavalla kantaa siihen, miten paljon lisenssejä tällä hetkellä hankitaan voimassa olevien järjestelmien kautta ja toisaalta miten paljon elokuvateoksia hyödynnetään opetustarkoituksessa ilman lisenssiä. Järjestelmä, joka perustuu ainoastaan koulujen ja opettajien omaan ilmoitukseen vaarantaa tekijöiden mahdollisuuden saada korvasta opetuskäytöstä. Opetustoimen hallinto-organisaatiolle tekemien ilmoitusten oikeellisuuden tarkistaminen esim. jälkikäteisesti voi olla mahdoton tehtävä, kun sopimusjärjestelmässä tämä huolehditaan etukäteen lisenssiä hankittaessa.

Korvausten oikea kohdistaminen ja hallinnoiminen muodostuisi hankalaksi, ottaen huomioon elokuvan laaja tekijäpiiri ja tuottajien merkittävä rooli elokuvaprosessissa.

Lausujan toimintamallissa tilitykset koskien vuosilupia jaetaan tuotantoyhtiöiden kesken markkinaosuuksien perusteella, joita myös seurataan aktiivisesti. Lausujan toimintamallissa asiakkaalla ei ole lainkaan raportointivelvollisuutta vaan Lausuja suorittaa raportoinnin ja ilmoittaa laskutusperusteet yhtiöille.

Hallituksen esityksessä ei ole millään tavoin selvitetty tai kartoitettu käytettävissä olevia lisenssijärjestelmiä tai sitä johtuvatko opettajien mahdollisesti haastavaksi koetut tilanteet koulujen varojen puutteesta tai tiedottamisen puutteesta. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen tekemässä tutkimuksessa on todettu, että aineistojen saatavuuteen ja käyttöön liittyvät ongelmat eivät välttämättä liity suoraan tekijänoikeuksiin, vaan useasti pikemminkin käytettävissä oleviin resursseihin. Aineistohankinnoissa joudutaan kouluissa säästämään rajallisten budjettien vuoksi.

Ottaen huomioon, että Suomessa lisenssijärjestelmät ovat jo kehittyneitä ja laillinen käyttö saatavilla (ja näitä kehitetään edelleen), niiden näkyvyyden järjestäminen olisi yksinkertaista kouluihin kohdistuvalla tiedottamisella ja kouluttamisella. Tämän pitäisi olla ensisijainen keino parantaa saatavuutta. Ensisijaisesti on korjattava resurssien tai tiedon puutteet.

Huomioitava on myös se, että elokuvateoksia koskevan rajoituksen säätäminen haittaisi merkittävästi oikeudenhaltijoiden edunvalvontaa sekä esimerkiksi elokuvien oikeuksia hallinnoivien säätiöiden toivomusten huomioimista.

#### **b. Opetuksessa käytettävät kokoomateokset (TekL 18 §)**

Emme osaa sanoa

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.**

-

#### **c. Korvausta hallinnoiva yhteishallinnointiorganisaatio (TekL 19 a §)**

Vastustamme

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

Tekijänoikeuslain 14 ja 21 §:ään ei ole tarvetta tehdä muutoksia, tai ainakaan siten, että tekijänoikeuden rajoitukset ulotetaan elokuva/audiovisuaalisiin teoksiin joten asia tulee valmistella uudestaan myös 19a § osalta.

#### **d. Julkinen esittäminen (TekL 21 §)**

Vastustamme

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

Tekijänoikeuslain 14 §:llä ja 21 §:llä on tarkoitus toimeenpanna DSM-direktiivin 5 artikla koskien teosten ja muun suojatun aineiston käyttöä digitaalisessa ja rajat ylittävässä opetustoiminnassa.

Pakollisen poikkeuksen tai rajoituksen tarkoituksena on varmistaa, että oppilaitokset saavat täyden oikeusvarmuuden käyttäessään teoksia tai muuta suojattua aineistoa digitaalisessa opetustoiminnassa, myös verkossa ja rajojen yli. Direktiivissä säädetty poikkeus tai rajoitus yksinomaan opetuksen havainnollistamista varten olisi ymmärrettävä siten, että se kattaa teosten tai muun suojatun aineiston digitaalisen käytön opetuksen, myös oppimistoiminnan, tukemiseen, rikastuttamiseen tai täydentämiseen.

Direktiivin johdantokappaleessa 21 on todettu, että ”useimmissa tapauksissa havainnollistamisen käsite viittaisi sen vuoksi vain teosten osien tai otteiden käyttöön, joka ei saisi korvata ensisijaisesti koulutusmarkkinoille tarkoitettua materiaalia ostamista”.

Johdantokappaleessa 22 on todettu, että ”poikkeuksen tai rajoituksen olisi katettava sekä luokkahuoneessa tai muissa paikoissa digitaalisin keinoin, esimerkiksi sähköisten valkotaulujen tai mahdollisesti internetiin liitettyjen digitaalilaitteiden avulla tapahtuva teosten tai muun suojatun aineiston käyttö, että suojatuissa sähköisissä ympäristöissä tapahtuva etäkäyttö, esimerkiksi verkkokurssien yhteydessä tai pääsy tiettyä kurssia täydentävään opetusmateriaaliin”.

Jäsenvaltioiden olisi poikkeusta tai rajoitusta täytäntöön pannesaan edelleen voitava erityyppisten teosten tai muun suojatun aineiston osalta tasapainotetulla tavalla vapaasti täsmentää, kuinka suuri



osuus teoksesta tai muusta suojatusta aineistosta voidaan käyttää yksinomaan opetuksen havainnollistamiseen . Direktiivin mukaan rajoituksessa voidaan huomioida teostyyppikohtaiset erot siltä osin, mikä on tarpeellista opetuksen havainnollistamisessa.

Direktiivin tarkoituksena on rohkaista digitaalisten työkalujen ja rajat ylittävien opetusmahdollisuuksien käyttämistä. Ottaen huomioon edellä todettu Direktiivi ei kuitenkaan luo puitteita rajoitukselle, jossa mahdollistetaan kaikkien AV-teosten ja erityisesti elokuvien käyttäminen kokonaisuudessaan luokkahuoneessa tai verkon välityksellä. Jäsenvaltioiden tulee direktiivin perusteella säätää rajoituksesta, joilla tekijänoikeudellisesti suojattuja teoksia voidaan käyttää digitaalisesti opetuksen rikastuttamiseksi Direktiivissä mainittujen ehtojen täytyessä.

Direktiivin kieliasu ei poissulje kokonaisten teosten välittämistä, mutta tämän voi katsoa soveltuvan paremmin esimerkiksi valokuvan välittämiseen, ei kokonaisen elokuvan tai tv-ohjelman. Ottaen huomioon, että EUT:n oikeuskäytäntöä asiasta ei ole, tulee sanamuotoja tulkita sen jokapäiväisen merkityksen mukaisesti, joka ei tue näin laajan rajoituksen säätämistä. Rajoituksen ulottaminen koskemaan kokonaisten AV-teosten esittämistä olisi ns. kolmen kohdan testin vastaista.

Audiovisuaalisten teosten osalta ehdotettu rajoitus aiheuttaisi myös vaikeita tulkintakysymyksiä siitä, milloin kokonaisen elokuvateoksen näyttäminen on havainnollistamisen kannalta tarpeellista.

Eräissä jäsenvaltioissa on teosten ja muun suojatun aineiston koulutuskäytön helpottamiseksi käytössä erilaisia järjestelyjä, jotka perustuvat direktiivissä 2001/29/EY säädetyn poikkeuksen tai rajoituksen täytäntöönpanoon tai muita käyttötarkoituksia kattaviin lisensointisopimuksiin. Tällaiset järjestelyt on yleensä kehitetty oppilaitosten ja koulutuksen eri tasojen tarpeet huomioon ottaen. Vaikka onkin tärkeää yhdenmukaistaa poikkeus tai rajoitus, täytäntöönpanoa koskevat järjestelyt voivat poiketa jäsenvaltiosta toiseen, siltä osin kuin ne eivät haittaa poikkeuksen tai rajoituksen tehokasta soveltamista taikka rajat ylittävää käyttöä .

Jäsenvaltioiden pitää voida hyödyntää kansallisella tasolla tehtyjä olemassa olevia järjestelyjä. Jäsenvaltiot voisivat erityisesti päättää, että poikkeuksen tai rajoituksen täysimittainen tai osittainen soveltaminen olisi riippuvainen sellaisten soveltuvien lisenssien saatavuudesta, jotka kattavat vähintään samat käyttötarkoitukset kuin poikkeuksen tai rajoituksen nojalla sallitaan .

Direktiivin 5 Artiklan 2 kohdassa on nimenomaisesti todettu, että sen estämättä, mitä 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat säätää, että 1 kohdan nojalla hyväksytyä poikkeusta tai rajoitusta ei sovelleta tai sitä ei sovelleta suhteessa tiettyihin käyttötarkoituksiin taikka tiettyntyyppisiin teoksiin tai muuhun suojattuun aineistoon, kuten ensisijaisesti koulutusmarkkinoille tarkoitettuun materiaaliin tai nuotteihin, siltä osin kuin markkinoilla on helposti saatavilla soveltuvia lisenssejä, joilla annetaan lupa tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin ja jotka kattavat oppilaitosten tarpeet ja erityispiirteet. Jäsenvaltioiden, jotka päättävät hyödyntää tätä, on

toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin luvan antavat lisenssit ovat asianmukaisesti oppilaitosten saatavilla ja niiden näkyvillä.

Elokvateosten opetuskäytön osalta on jo olemassa soveltuvat lisenssijärjestelmät elokuvien julkista esittämistä ja myös välittämistä varten, jotka ovat vakiintuneet kymmenien vuosien aikana. Ne ovat helposti saatavilla ja vastaavat oppilaitosten tarpeita. Näin ollen rajoituksen ulottaminen koskemaan myös elokuvateoksia on direktiivin tarkoituksen vastainen, suhteeton ja oikeudenhaltijoiden oikeutettujen etujen vastainen ratkaisu. Rajoitus ei myöskään poistaisi lähtökohtaista ”laillisen teoskappaleen ongelmaa”, joka rajoituksesta huolimatta tekee elokuvien hyödyntämisestä esimerkiksi etäopetuksessa käytännössä mahdotonta. Tällä hetkellä suurin osa elokuvista julkaistaan suoratoistopalveluiden välityksellä eikä rajoituksesta säättäminen muuttaisi tilannetta siltä osin, että opettajien on käytännössä mahdotonta, suoratoistopalveluiden käyttöehtoja rikkomatta, esittää tai välittää elokuvia opetustarkoituksessa palveluiden kautta.

Ruotsissa direktiivin 5 artiklan implementointia on annettu hallituksen esityksessä lähestytty siten, että rajoitus ei tule sovellettavaksi, mikäli vastaava käyttö on mahdollista toteuttaa markkinoilla olevan toimivan sopimuslisenssijärjestelmä avulla.

”En ny inskränkning ska införas i upphovsrättslagen. Den ska ge lärare och elever vid utbildningsanstalter rätt att i illustrativt syfte återge verk i samband med undervisning. Vid undervisning på distans ska dock verk endast få återges i en säker elektronisk miljö.

Inskränkningen ska inte gälla om motsvarande användning kan ske med stöd av ett avtal med avtalslicensverkan som finns lätt tillgängligt på marknaden.

Vid gränsöverskridande undervisning som sker i enlighet med nationella bestämmelser som genomför direktivet i denna del, ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske endast i det land där utbildningsanstalten är etablerad, om den är etablerad i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

De nya bestämmelserna ska även tillämpas på de till upphovsrätten närstående rättigheterna”.

Elokvateosten lisensoiminen opetuskäyttöön Suomessa on tällä hetkellä järjestetty mm. siten, että kotimaisten elokuvien lisenssit ovat saatavilla Audiovisual Producers Finland- APFI ry:n kautta. Kotimaisten elokuvien esittämiseen ja välittämiseen opetustarkoituksessa voi hankkia vuosikohtaisia tai elokuvakohtaisia lisenssejä APFIN nettisivujen kautta: <https://apfi.fi/elokuvien-esitysluvat/lupahakemukset/>.

Tiedossamme on myös, että Koulukinoyhdistyksen ylläpitäjä [www.koulukino.fi](http://www.koulukino.fi) tarjoaa kotimaisia lyhyt- ja dokumenttielokuvia opetuskäyttöön.

Ulkomaisten elokuvien osalta koulujen on mahdollista hankkia lisenssi elokuvien esittämistä varten kattavasti ainakin Lausujan (M&M Viihdepalvelu Oy:n) kautta. Kauttamme saa lisenssejä seuraavien ulkomaisten elokuvayhtiöiden elokuviin: Buena Vista International, Columbia Tristar Pictures, DreamWorks Animation, Hollywood Pictures, Lucas Film, Marvel Studios, Paramount Pictures, Pixar, Touchstone Pictures, Scanbox Entertainment, Sony Pictures, Universal Pictures, Walt Disney Pictures ja Warner Bros.

Olemme lisensoineet ulkomaisia elokuvia opetuskäyttöön yli 30 vuoden ajan. Myös nämä lisenssit ovat hankittavissa helposti opettajien portaalin kautta: [www.elokuvalisenssi.fi](http://www.elokuvalisenssi.fi). Lisenssejä voi hankkia vuosikohtaisina tai elokuvakohtaisina.

Olemme myös kehittäneet toimintaa varten portaalin, jonka kautta opettajilla on saatavilla elokuvakirjasto ja monipuoliset hakuominaisuudet samasta palveluympäristöstä. Portaalin kautta voi hankkia lisenssin tuhansien ulkomaisten elokuvien esittämiseen. Portaalin kautta opettajat voivat hakea elokuvia esimerkiksi oppilaiden iän, elokuvan ikärajan tai sisällön, luokka-asteen, oppiaineen tai teeman (yhdenvertaisuus, ystävyys jne.) perusteella. Portaali edesauttaa oppimisista ja mahdollistaa sen, että käyttäjät/opettajat pystyvät helposti arvioimaan eri elokuvien soveltumista opetuskäyttöön.

Jotta elokuvien välittäminen digitaalisesti etäopetuksessa ja rajat ylittävässä opetuksessa olisi mahdollista, tulee markkinoille antaa mahdollisuus ratkaista ns. laillisen kappaleen ongelma, jotta kyseinen käyttö olisi tosiasiallisesti ja eri palveluntarjoajien käyttöehtoja rikkomatta mahdollista. Uusin kehitystyömme sopimuskumppanimme kanssa on "Virtual Screening Room (VSR)" <https://www.filmbankmedia.com/licences/stsl/vsr-and-hybrid-screening/>. Kyseisellä palvelulla on nimenmaan tarkoitus mahdollistaa elokuvien samanaikainen katsominen useista eri paikoista virtuaalisesti.

Elokuvateosten osalta Suomen lisenssijärjestelmä on toimiva ja rajoituksen säätäminen koskemaan myös elokuvateoksia haittaisi kohtuuttomasti oikeudenhaltijoiden oikeutettuja etuja ja olisi kokonaisuudessaan tarpeeton direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Rajoituksen tai sopimuslisenssin säätäminen tekisi Lausujan toiminnan opetuskäyttöön suunnattujen lisenssien osalta mahdottomaksi ja samalla myös oppimista edistävien alustojen kehitystyö loppuisi, joka ainoastaan haittaisi elokuvien hyödyntämistä mediakasvatuksessa ja muussa opetuksessa.

Ehdotettu tekijänoikeuden rajoitus tai sopimuslisenssin säätäminen ei elokuvien osalta ratkaisi sitä ongelmaa, että laillisen teoskappaleen hankkiminen on enenevässä määrin vaikeaa, koska suurin osa uusista elokuvista tulee jakeluun ensisijaisesti suoratoisto-palveluiden kautta. Palveluiden käyttöehdoissa teosten julkinen esittäminen on pääsääntöisesti kielletty. Kestävä ratkaisu ei ole se,

että opettajat henkilökohtaisten käyttäjätiliensä kautta joutuvat hankkimaan elokuvan esitettäväksi. Rajoituksen säätäminen ei edesauta elokuvan käyttämistä etäopetuksessa tai rajat ylittävässä opetuksessa, koska opettaja rikkoo suoratoisto-palveluiden käyttöehtoja, mikäli hän välittää elokuvan palvelua hyväksikäyttäen oppilailleen digitaalisesti. Toimiva lisenssijärjestelmä ja sitä kautta saatava elokuva esittämiseen/välittämiseen on keino, jolla parhaiten saavutetaan Direktiivinkin edellyttämä oikeusvarmuus.

Hallituksen esityksen mukaan tekijöillä olisi oikeus korvaukseen säännöksen perusteella tapahtuvasta käytöstä, jonka valtio maksaisi. Korvaus suoritettaisiin tekijöitä edustavan organisaation välityksellä, joka olisi velvollinen jakamaan korvauksen tekijöille ja jolle tekijöiden olisi esitettävä korvausvaatimuksensa. Korvausta jakavasta järjestöstä säädettäisiin 19 a §:ssä.

Korvauksen maksamisen osalta vaadittaisiin korvausvaatimuksen esittämistä korvausta jakavalle järjestölle. Elokuviin hyödyntämisen määrien ilmoittaminen perustuisi ilmeisesti ainoastaan koulujen omiin ilmoituksiin elokuvien käyttämisestä. Hallituksen esityksessä ei ole otettu millään tavalla kantaa siihen, miten paljon lisenssejä tällä hetkellä hankitaan voimassa olevien järjestelmien kautta ja toisaalta miten paljon elokuvateoksia hyödynnetään opetustarkoituksessa ilman lisenssiä. Järjestelmä, joka perustuu ainoastaan koulujen ja opettajien omaan ilmoitukseen vaarantaa tekijöiden mahdollisuuden saada korvausta opetuskäytöstä. Opetustoimen hallinto-organisaatiolle tekemien ilmoitusten oikeellisuuden tarkistaminen esim. jälkikäteisesti voi olla mahdoton tehtävä, kun sopimusjärjestelmässä tämä huolehditaan etukäteen lisenssiä hankittaessa.

Korvausten oikea kohdistaminen ja hallinnoiminen muodostuisi hankalaksi, ottaen huomioon elokuvan laaja tekijäpiiri ja tuottajien merkittävä rooli elokuvaprosessissa.

Lausujan toimintamallissa tilitykset koskien vuosilupia jaetaan tuotantoyhtiöiden kesken markkinaosuuksien perusteella, joita myös seurataan aktiivisesti. Lausujan toimintamallissa asiakkaalla ei ole lainkaan raportointivelvollisuutta vaan Lausuja suorittaa raportoinnin ja ilmoittaa laskutusperusteet yhtiöille.

Hallituksen esityksessä ei ole millään tavoin selvitetty tai kartoitettu käytettävissä olevia lisenssijärjestelmiä tai sitä johtuvatko opettajien mahdollisesti haastavaksi koetut tilanteet koulujen varojen puutteesta tai tiedottamisen puutteesta. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen tekemässä tutkimuksessa on todettu, että aineistojen saatavuuteen ja käyttöön liittyvät ongelmat eivät välttämättä liity suoraan tekijänoikeuksiin, vaan useasti pikemminkin käytettävissä oleviin resursseihin. Aineistohankinnoissa joudutaan kouluissa säästämään rajallisten budjettien vuoksi.

Ottaen huomioon, että Suomessa lisenssijärjestelmät ovat jo kehittyneitä ja laillinen käyttö saatavilla (ja näitä kehitetään edelleen), niiden näkyvyyden järjestäminen olisi yksinkertaista kouluihin

kohdistuvalla tiedottamisella ja kouluttamisella. Tämän pitäisi olla ensisijainen keino parantaa saatavuutta. Ensisijaisesti on korjattava resurssien tai tiedon puutteet.

Huomioitava on myös se, että elokuvateoksia koskevan rajoituksen säätäminen haittaisi merkittävästi oikeudenhaltijoiden edunvalvontaa sekä esimerkiksi elokuvien oikeuksia hallinnoivien säätiöiden toivomusten huomioimista.

#### **e. Opetuskäyttöä koskevan rajoituksen alueellinen soveltaminen (TekL 64 c §)**

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

#### **4. Kysymyksiä kulttuuriperinnön säilyttämisestä (TekL 16.1 §, 16 d ja 16 e §, DSM-direktiivin 6 artikla)**

**Tekijänoikeuslain 16 §:n 1 momentissa säädettäisiin yleisölle avoimen yleishyödyllisen kirjaston, arkiston tai museon oikeudesta valmistaa kappaleita omissa kokoelmissaan olevasta teoksesta kulttuuriperinnön säilyttämistä varten. Nykyistä 16 d ja 16 e §:ää muutettaisiin niin, että valtioneuvoston asetuksen sijasta arkistoja, kirjastoja ja museoita koskevien säännösten organisatorisesta soveltamisalasta säädettäisiin jatkossa tyhjentävästi 16 e §:ssä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

#### **5.1. Yleisiä kysymyksiä, jotka liittyvät kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöön kulttuuriperintölaitoksissa**

**a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käytöstä kulttuuriperintölaitoksissa säädettäisiin 16 g – 16 j §:ssä. Käytön piiriin voisi kuulua ainoastaan kulttuuriperintölaitosten kokoelmiin kuuluvia teoksia. Valmistelussa on lähdetty siitä, että direktiivin salliman ”kaupallisesta jakelusta poistuneen teoksen (tai teosjoukon)” käytön tavoitteena on varmistaa, että sopimuslisenssin tai tekijänoikeuden rajoituksen nojalla tapahtuvalla käytöllä ei olisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia teosten kaupallisiin markkinoihin. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miten direktiivin käsite tulisi ymmärtää?**

-

**b. Ehdotetun 16 g §:n mukaan kulttuuriperintölaitoksen kokoelmissa olevan teoksen tai teosten joukon saisi sopimuslisenssin nojalla saattaa yleisön saataviin maantieteelliset rajat ylittävästi (64 d §). Yhdyttekö siihen, että on tarkoituksenmukaista, että yhteishallinnointiorganisaatio tekee arvioinnin siitä, voidaanko käyttöluva teokseen myöntää siten, ettei sillä olisi haitallista vaikutusta käyttöluvan kohteena olevan teosjoukon kaupallisiin markkinoihin? Jos ette, kenen tulisi tehdä tämä arvio ja millä perustein arvio tulee tehdä?**

-

c. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttämisestä tekijänoikeuden rajoituksen nojalla eräissä tapauksissa säädettäisiin 16 h §:ssä. Pykälässä asetetaan tietyt kriteerit, joiden täyttyessä teoksen voidaan katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta, ellei tiedossa ole, että teos on edelleen kaupallisessa jakelussa. Kriteerien tavoitteena on helpottaa sen arvioimista, milloin teoksen voidaan (yleensä) katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta. Onko säännöksistä apua sen arvioimisessa, millä edellytyksin teoksia saa käyttää tekijänoikeuden rajoituksen nojalla?

-

d. Ehdotetun 16 j §:n mukaan pääasiallinen vastuu tietojen ilmoittamisesta Euroopan immateriaalioikeusvirastoon olisi kulttuuriperintölaitoksilla. Kielto-oikeuden käyttämisestä voisi ilmoittaa myös yhteishallinnointiorganisaatio. Ehdotukseen ei sisälly säännöksiä ns. yhteyspisteestä (Contact Point), joka päättäisi, mitkä organisaatiot voivat käyttää Euroopan immateriaalioikeusviraston kaupallisesta jakelusta poistuneita teoksia koskevaa tietokantaa. Tarvitaanko Suomessa tällaista yhteyspistettä ja jos tarvitaan, minkä tahon tulisi hoitaa tehtävä?

-

## 5.2. Tarkemmat pykäläkohtaiset kannat TekL 16 g - 16 j sekä 64 d §:stä

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen sopimuslisenssin nojalla (TekL 16 g §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

b. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen rajoituksen nojalla eräissä tilanteissa (TekL 16 h)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

c. Kielto-oikeuden käyttäminen (TekL 16 i §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

d. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöä koskevien tietojen rekisteröinti (TekL 16 j §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

## 6. Kysymyksiä sopimuslisenssijärjestelmästä (TekL 26 §, DSM-direktiivin 12 artikla)

a. DSM-direktiivin 12 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää vaikutukseltaan laajennetusta kollektiivisesta lisensioinnista. Suomessa hyödynnettäisiin tämä kansallinen liikkumavara säilyttämällä tekijänoikeuslain 26 §:ssä säädetty sopimuslisenssijärjestelmä. Pykälää ehdotetaan kuitenkin direktiivin perusteella tarkennettavaksi. Samassa yhteydessä tehtäisiin eräitä teknisiä ja rakenteellisia muutoksia pykälään. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

b. DSM-direktiivin 12 artiklan 3 kohdan a-alakohdassa edellytetään yhteishallinnointiorganisaation olevan valtuutustensa perusteella riittävän edustava lisenssin kohteena olevien teosten oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien suhteen. Miten riittävä edustavuus varmistetaan, ja miten sitä tulisi arvioida sopimuslisenssiorganisaation hyväksymisen yhteydessä?

-

c. Olennaisimmat muutokset 26 §:ssä koskivat direktiivin 12 artiklan mukaista velvoitetta tiedottaa tekijöille sopimuslisensseistä, tekijän oikeudesta hakea korvausta sekä kielto-oikeuden käyttämisestä. Ehdotus perustuu siihen, että yhteishallinnointiorganisaatiot itse esittävät suunnitelman siitä, miten tekijöille (ja erityisesti ns. ”ulkopuolisille tekijöille”) tiedotetaan direktiivin edellyttämistä asioita. Näin tarvittavat toimenpiteet pysyisivät oikeasuhtaisina tekijöiden etua ajatellen. Onko tämä lähtökohta perusteltu, vai tulisiko tiedottamisesta säätää tarkemmin laissa ns. ”ulkopuolisten tekijöiden” oikeuksien turvaamiseksi? Jos pitäisi säätää tarkemmin, mitä velvoitteita tulisi asettaa?

-

### 7.1. Alkuperäinen lähetystoiminta

Pykäliin ehdotetaan muutoksia, joiden tavoitteena on selkeyttää nykyisiä, varsin vaikeaselkoisina pidettyjä säännöksiä. Lisäksi ehdotuksella pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiiviä siten, että 25 f §:ssä alkuperäiseen lähetystoimintaan rinnastettaisiin lähettäjäyritysten verkko-oheispalvelut (esim. YLE Areena) ja 64 b §:ään tehtävällä muutoksella varmistettaisiin, että alkuperäiseen lähetystoimintaan hankitut oikeudet kattavat myös radiolähetysten sekä television uutis- ja ajankohtaisohjelmien lähettämisen EU:n alueella, ellei toisin ole sovittu. Verkkolähetysdirektiivin 8 artiklan säännökset, jotka koskevat oikeuksien hankkimista silloin, kun lähettäjäyritys ei oman toimintansa puitteissa itse lainkaan lähetä lähetystä, vaan sen tekee jakelijayritys, ehdotetaan sisällytettäväksi alkuperäistä lähetystoimintaa koskevaan 25 f §:ään. Direktiivi mahdollistaa sen, että tällaisissa tapauksissa voidaan nojautua samankaltaiseen lisensiointimalliin kuin edelleenlähetysten yhteydessä. Valmistelussa on arvioitu, että Suomessa ei esiinny direktiivin 8 artiklassa tarkoitettuja tilanteita, eikä siten ole pidetty tarpeellisena käyttää hyväksi direktiivin tarjoamaa mahdollisuutta, että tarvittavia oikeuksia voitaisiin hankkia pakollista kollektiivista hallinnointia koskevan sääntelyn perusteella yhteishallinnointiorganisaatiolta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

## 7.2. Radio- ja televisio-ohjelmien edelleenlähettäminen

Tekijänoikeuslain 25 h §:ssä säädetään radio- ja televisiolähetysten samanaikaisesta ja muuttamattomasta edelleenlähettämisestä. Säännöksillä virtaviivaistetaan lisensiointimarkkinoiden toimintaa tilanteessa, jossa oikeuksien hankkiminen voisi muuten olla haastavaa. Ehdotetuilla säännöksillä pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiivin säännökset ja selkeytettäisiin edelleenlähettämistä koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että myös lähettäjäyrytysten verkko-oheispalveluiden edelleen lähettäminen olisi mahdollista hankkimalla tarvittavat oikeudet yhteishallinnointiorganisaatiolta sekä edellyttäen, että myös lähettäjäyrytyksen suostumus on saatu. Taustalla on se, että verkko-oheispalveluihin usein estetään pääsy asettamalla teknisiä esteitä, ns. maarajoituksia. Esimerkiksi Ruotsin SVT:n kanavien edelleenlähettämiseen on mahdollista hankkia oikeuksia keskitetysti, mutta tämä ei ole koskenut SVT:n verkko-oheispalveluita. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

## 8.1. Tekijän korvausoikeus ja korvausten kohtuullistaminen

Esitys sisältää muutoksia tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden aseman parantamiseksi hyödyntämissopimuksissa. DSM-direktiivin 18 artiklassa säädetään yleisestä periaatteesta, jonka mukaan tekijä tai esittävä taiteilija on oikeutettu asianmukaiseen korvaukseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä, ja 20 artiklassa korvausta koskevan sopimusehdon sovittelusta muuttuneista olosuhteista johtuen. Voimassa olevan tekijänoikeuslain 29 §:ssä säädetään (direktiiviä laajemmin) kohtuuttoman sopimusehdon sovittelusta, ja pykälän perusteella on mahdollista kohtuullistaa niin alun perin kohtuutonta sopimusehtoa kuin reagoida muuttuneista olosuhteista johtuvaan kohtuullistamistarpeeseen. Näin ollen ehdotetaan vain huomioon otettavien kriteerien laajentamista vastaamaan paremmin direktiivissä lueteltuja arviointikriteerejä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

## 8.2. Tekijän oikeus selvitykseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä

Ehdotetun tekijänoikeuslain 30 §:n tarkoituksena on turvata tekijälle mahdollisuus saada tietoa teoksen kaupallisesta hyödyntämisestä. Kysymys on uudesta, pakottavasta säännöksestä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.



-  
Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

### 8.3. Tekijän oikeus perua oikeudenluovutus

Ehdotetussa 31 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta perua oikeudenluovutus, mikäli teosta ei ole hyödynnetty laissa säädetyssä ajassa. Kysymys on pakottavasta säännöksestä, mistä johtuen nykyiset tahdonvaltaiset, teostyyppikohtaiset säännökset poistettaisiin tekijänoikeuslaista. Ainoana poikkeuksena olisivat elokuvateoksia koskevat säännökset, jotka säilyisivät ennallaan, mutta muuttuisivat pakottaviksi. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-  
Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

### 8.4. Kustannussopimuksia koskevasta erityissääntelystä

Ehdotetussa 35 – 37 §:ssä säädettäisiin kustannussopimuksista. Säännöksiä on muutettu tavoitteena modernisoida voimassa olevia kustannussopimukseen liittyviä säännöksiä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-  
Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

### 8.5. Tekijän oikeus rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli

Ehdotetussa 38 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-  
Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

### 8.6. Esittävän taiteilijan yksinoikeuden laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslain 45 §:ää siten, että kuvatallenteelle tallennetun esityksen tekijänoikeudellinen suoja laajenisi vastaamaan lähtökohtaisesti äänitallenteelle tallennetun esityksen oikeuksia. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-  
Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

## 8.7. Tekijänoikeuksista vapaista (public domain) teoksista otetut valokuvat (TekL 49 a §, DSM-direktiivin 14 artikla)

Valokuvaajan lähioikeutta ehdotetaan kavennettavaksi siten, että valokuva teoksesta, jonka suoja-aika on päättynyt, ei tulisi valokuvaajan lähioikeussuojan piiriin. Tavoitteena on varmistaa, että toisella suojamuodolla ei voida estää tekijänoikeudesta vapaiden (public domain) teosten käyttämistä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

## 9.1. "Lyhyet otteet"

DSM-direktiivin 15 artiklan mukaisesta lehtikustantajan lähioikeudesta säädettäisiin tekijänoikeuslain 50 §:ssä. Uudella lähioikeudella suojattaisiin lehtikustantajan oikeutta määrätä lehtijulkaisun saattamisesta yleisön saataviin tietoverkoissa tietoyhteiskuntapalvelun tarjoajan toimesta. Direktiivissä suojan kohde jää jokseenkin avoimeksi, ja suojan kohde on rekonstruoitu siten, että se mahdollisimman hyvin kattaisi sellaiset käyttömuodot (käyttö uutisseuranta- ja uutiskoostepalveluissa), joita direktiivissä on tavoiteltu. Eräänä haasteena on kysymys siitä, miten tulisi suhtautua direktiivin säännökseen, jonka mukaan suojan piiriin eivät kuulu "erittäin lyhyet otteet tai yksittäiset sanat". Direktiivissä ei määritellä tarkkaa rajaa sille, minkälaiset otteet ovat sallittuja, eikä sellaista aseteta myöskään 50 §:ssä. Sen sijaan säännöksessä lähtökohtana on, että myös epäolennaisten otteiden toistuva käyttö voi loukata tekijänoikeutta, ja sen perusteella on ehdotettu sanamuotoa, joka vastaa nykyistä tietokantasuojaa (tietokantadirektiivissä on vastaavanlainen konstruktio, eli myös tietokannan epäolennaisten osien toistuva käyttö voi kuulua yksinoikeuden piiriin). Valmistelun aikana työpajoissa toivottiin, että ainakin otsikko olisi laissa säädetty "vapaaksi". Jos pidätte tarpeellisena, että laissa säädetään tietty sana- tai merkkimäärä, jonka käyttö olisi aina sallittua, niin minkä pituinen sana- tai merkkimäärän tulisi olla? Miten vastaavasti määriteltäisiin muiden suojan kohteiden (esim. valokuva tai audiovisuaalinen aineisto) osalta sallitun käytön määrä?

## 9.2. Lehden toisintaminen toisessa sanoma- tai aikakauslehdessä (voimassa oleva TekL 23 §)

Valmistelussa on arvioitu, että voimassa olevan TekL 23 §:n säilyttäminen ei ole mahdollista, sillä siinä on olennaisesti kysymys sanoma- tai aikakauslehden kilpailijan (toisen sanoma- tai aikakauslehden taholta, joka on samalla myös tietoyhteiskunnan palvelu) oikeudesta toisintaa sanoma- tai aikakauslehdessä julkaistu artikkeli, joka lienee lähtökohtaisesti laajempi kuin "erittäin lyhyt ote tai yksittäiset sanat". Yhdyttekö tähän arvioon? Jos ette, millä perusteella tulisi katsoa, että kilpaileva sanoma- tai aikakauslehti ei käytä hyväkseen sanoma- tai aikakauslehden tekemiä investointeja sisällöntuotantoon, jonka johdosta uutisartikkelin toisintaminen olisi sallittua suoraan lain nojalla, kun sen sijaan vastaavan pituisen otteen käyttäminen esimerkiksi uutiskooste- tai uutisseurantapalvelussa olisi kiellettyä?

### 9.3. Internetin hakupalvelut

Direktiivin 15 artiklassa tai sen esitöissä ei ole mainintaa siitä, että sanoma- ja aikakauslehden lähioikeudella olisi vaikutusta internetin hakupalveluihin (esim. Google hakupalvelu, Bing, Ecosia ym). Lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että direktiivillä ei ole tarkoitettu olevan vaikutusta hakupalveluiden toimintaan ja että direktiivissä olevaa viittausta siihen, että linkittäminen ei kuulu yksinoikeuden piiriin, voidaan tulkita samansuuntaisesti. Toisaalta direktiivissä ei nimenomaisesti myöskään suljeta pois tämänkaltaisia tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoajia yksinoikeuden soveltamisalasta. Onko sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuojan yhteydessä tarpeen ottaa kantaa hakupalveluiden toimintaan? Jos on, miten asiaan tulisi ottaa kantaa esityksessä?

-

### 9.4. Tekijöiden osuus lehtikustantajan saamista korvauksista

Ehdotuksen (ja DSM-direktiivin) mukaan tekijällä on oikeus asianmukaiseen osuuteen lehtikustantajan saamista korvauksesta. Tulisiko tekijöiden osuutta määritellä tarkemmin laissa? Jos katsotte, että tekijöiden osuus korvauksesta tulee määritellä, tulisiko sen olla prosenttiosuus vai jotain muuta? Minkä suuruinen osuus?

-

### 9.5. Tarve sopimuslisenssisäännökselle tekijöiden korvausosuuden hoitamiseksi

Sanoma- ja aikakauslehdet sisältävät suuren määrän eri aineistoja. Jotta lehtikustantajat välttyisivät neuvottelemasta kunkin tekijänoikeuden haltijan kanssa erikseen asianmukaisista korvauksista, voi olla molemmille osapuolille helpompaa, että asia hoidettaisiin sopimuslisenssisäännöksellä joka mahdollistaisi sen, että lehtikustantaja voisi neuvotella yhteishallinnointiorganisaation kanssa keskitetysti korvausosuudesta ja korvaukset tilitettäisiin organisaation kautta tekijänoikeuden haltijoille. Pitäisikö lakiehdotukseen lisätä asiaa koskeva sopimuslisenssisäännös? Voitte halutessanne perustella kantaanne lyhyesti vastauksenne yhteydessä.

-

Jos yllä oleva vastauskenttä loppui kesken, voitte jatkaa tässä.

-

### 9.6. Sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuoja - arvio ehdotetusta TekL 50 §:stä kokonaisuudessaan

Arvioikaa nyt ratkaisua kokonaisuudessaan. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja tai muutosehdotuksia

-

### 10.1. Onko ratkaisussa riittävästi huomioitu eri perusoikeuksien välistä tasapainoa?

Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajien vastuusta säädettäisiin tekijänoikeuslain uudessa 6 a luvussa. Sen mukaan verkkosisällönjakopalvelun tarjoaja olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, joka aiheutuu siitä, että sisällön tuottaja (direktiivissä käytetään ilmaisua ”käyttäjä”) on tallentanut palveluun aineistoa, joka loukkaa tekijänoikeutta. Palvelun tarjoaja ei kuitenkaan olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, jos palvelun tarjoaja on ryhtynyt asianmukaisiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin luvan hankkimiseksi tekijältä tai estänyt tekijän tai tämän puolesta toimivan pyynnöstä pääsyn tekijänoikeutta loukkaavaan aineistoon. Direktiivin mukaisilla säännöksillä vahvistetaan tekijänoikeuden toimeenpanoa verkkosisällönjakopalveluissa ja tekijän mahdollisuutta määrätä teoksestaan. Direktiivin vaatimusten mukaisesti säädettäisiin siitä, miten tulisi välttää sitä, että estetään pääsy tekijänoikeutta loukkaamattomaan aineistoon, sekä keinoista, joilla direktiivin vaatimusten mukaisesti parannetaan sisällön tuottajien oikeusturvaa. Direktiivin sääntely on hyvin perusoikeusherkkää ja direktiivin toimeenpanossa on otettava huomioon tekijöiden omistusoikeus, palvelun tarjoajien elinkeinovapaus ja sisällön tuottajien sananvapaus. Direktiivin toimeenpanossa on pyritty perusoikeusmyönteiseen ja eri perusoikeuksien välistä tasapainoa huomioivaan täytäntöönpanoon. Onko tässä tavoitteessa onnistuttu yleisellä tasolla? Ellei, millä perusteella katsotte, että ehdotettu sääntely on perusoikeuksien vastainen?

-

Tässä voitte perustella tarkemmin. Perustelkaa mielellään viittaamalla siihen perustuslakivaliokunnan, EU-tuomioistuimen tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuun, johon tukeudutte. Kertokaa myös, miten esitystä tulee mielestänne korjata, ja perustelkaa muutosehdotukset perusoikeuksien toteutumisen kannalta.

-

## 10.2. Sananvapautta koskevien tekijänoikeuden rajoitusten vahvistaminen (uusi TekL 23 §)

Ehdotetussa uudessa 23 §:ssä säädettäisiin oikeudesta käyttää teosta toisessa teoksessa, eli tarkemmin sanottuna mahdollisuudesta käyttää teosta karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa sekä teoksen satunnaisesta sisällyttämisestä toiseen teokseen. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

## 10.3. Pykäläkohtaiset huomiot uudesta 6a luvusta

a. TekL 55 a §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuusta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

**b. Ehdotetussa 55 b §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan tiedonantovelvoitteesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

-

**c. Ehdotetussa 55 c §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta estää yleisön pääsy aineistoon. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

-

**d. Ehdotetussa 55 d §:ssä säädettäisiin kiellosta esittää perusteettomia poistovaatimuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

-

**e. Ehdotetussa 55 e §:ssä säädettäisiin sisällön tuottajalle annettavasta ilmoituksesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

-

**f. Ehdotetussa 55 f §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta tarjota keinoja erimielisyyksien selvittelyyn palvelussa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

-

**g. Ehdotetussa 55 g §:ssä säädettäisiin palauttamispyyntöistä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

**Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia**

-

**h. Ehdotetussa 55 h §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnasta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.**

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

**i. Ehdotetussa 55 i §:ssä säädettäisiin asian käsittelystä tekijänoikeusriitalautakunnassa. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

**j. Ehdotetussa 55 j §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnan ratkaisujen julkisuudesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

**k. Ehdotetussa 55 k §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

**l. Ehdotetussa 55 l §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

**m. Ehdotetussa 55 m §:ssä säädettäisiin riitojen käsittelyä koskevista sopimusehdoista. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?**

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

## 11.1. Neuvottelumekanismi (13 artikla)

DSM-direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava mahdollisuus saada apua puolueettomalta elimeltä tai sovittelijalta sopimusneuvotteluissa audiovisuaalisten teosten saattamiseksi

yleisön saataviin tilausvideopalveluissa. Valmistelussa on arvioitu, että lainsäädäntömme ei aseta esteitä sille, että osapuolet, joilla on lisensiointiin liittyviä vaikeuksia, voivat saada apua sopimukseen pääsemiseksi, esimerkiksi sovittelijoilta asianajajaliiton kautta tai Keskuskauppakamarin sovittelijoilta? Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

## 11.2. Kustantajan oikeus hyvityksiin (16 artikla)

DSM-direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että kustantajalla on oikeus osuuteen siirrettyjen oikeuksien nojalla maksetuista hyvityksistä. Tekijänoikeuslain 19 §:n mukaan tekijä ei voi luovuttaa toiselle oikeuttaan lainauskorvaukseen, eikä oikeus lainauskorvaukseen siirry kustantajalle kustannussopimuksen nojalla. Vastaavasti tekijänoikeuslain 26 a §:ssä säädettyä hyvitystä yksityisestä kopiointista maksetaan vain alkuperäisille oikeudenhaltijoille, eikä hyvitykseen ole subjektiivista oikeutta. Valokopiointia koskevan tekijänoikeuden rajoituksen nojalla kerättävät korvaukset maksetaan käytännössä yhteishallinnointiorganisaation tilityssäntöjen perusteella, mikä mahdollistaa myös korvausten maksamisen kustantajille. Valmistelussa nykytilannetta ei ole pidetty tarpeellisena muuttaa. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

## 11.3. Vaihtoehtoinen riitojenratkaisumenettely (DSM-direktiivin 21 artikla)

DSM-direktiivin vaihtoehtoista riitojenratkaisumenettelyä koskevan 21 artiklan osalta ei ehdoteta muutoksia voimassaolevaan tekijänoikeussäätelyyn. Valmistelussa on katsottu, että nykyinen lainsäädäntö ei aseta esteitä vapaaehtoisten vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien käytölle ja sille, että tekijä tai esittävä taiteilija voisi valtuuttaa esimerkiksi tekijöitä tai esittäviä taiteilijoita edustavan organisaation toimimaan puolestaan myös vapaaehtoisessa vaihtoehtoisessa riidanratkaisussa, kuten välimiesmenettelyssä tai sovittelussa. Yhdyttekö tähän näkemykseen? Jos ette, miksi?

## 12.1. Kuvailu tekijänoikeusjärjestelmän yleisestä merkityksestä

Esityksen vaikutusarvioinnissa (luku 4.2.) on kuvailtu tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä yleisesti. Kuvailuun ei ole lisätty sellaista taustatietoa, joka ilmenee jo HE-luonnoksen 1 ja 2 luvusta, joissa kuvailaan direktiivien sisältöä ja kansallista sääntelytarvetta. Kuvailuun on sisällytetty tekijänoikeusjärjestelmän kansantaloudellista merkitystä, tekijänoikeuden merkitystä luovien alojen ammattilaisten ja luovien alojen yritysten kannalta, sekä laajemmin osana yhteiskunnan tiedonvälitystä ja innovaatioiden edistämistä. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

## 12.2. Ehdotusten vaikutukset asiaryhmittäin

**a. Tekijänoikeuden rajoituksia ja sopimuslissenssiä koskevat ehdotukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?**

Hallituksen esityksessä on opetusta koskevan rajoituksen vaikutusten osalta ainoastaan todettu, että esitys ei myöskään merkittävästi vaikuttaisi tekijöiden oikeutettuihin etuihin ja taloudelliseen

asemaan, sillä opetusta ja tutkimusta koskevat tekijänoikeuden rajoitukset koskevat ainoastaan yleishyödyllistä opetusta ja tutkimusta, eikä oikeuta hyödyntämään teoksia ansiotarkoituksessa. Tämä näkemys on täysin virheellinen, erityisesti elokuvateoksia koskien.

Näin laajan tekijänoikeuden rajoituksen säätäminen elokuvateoksia koskien edellyttää tarkempaa arviota ja tutkimusta siitä, miten opetusta koskeva rajoitus tulisi vaikuttamaan elokuvan tekijöihin ja oikeudenhaltijoihin sekä miten rajoituksen perusteella maksettava korvaus tosiasiasa jakautuisi elokuvan oikeudenhaltijoille. Kun 21 §:n mukainen rajoitus esittämiseen laajennetaan ehdotuksessa myös elokuvateokseen, epäselväksi jää sekin, miten 14 § ja 21 §:n päällekkäinen rajoitus käytännössä vaikuttaisi oikeudenhaltijoille maksettaviin korvaukseen 14 §:n nojalla.

Hallituksen esityksessä ei ole myöskään esitetty mitään arviota siitä, miten rajoitus vaikuttaisi ulkomaisten elokuvien osalta suomalaisiin jakeluporrasketjuihin, jotka luovat paikallisia työpaikkoja Suomessa. Elokuvateosten osalta markkinatutkimukseen tarvittavia tietoja olisi saatavissa ainakin Lausujalta.

**b. Sopimusehtojen sääntelyyn (tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asema sopimussuhteissa) liittyvien muutosten vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?**

-

**c. Tekijänoikeuden lähioikeuksiin ehdotettujen muutosten pääasialliset vaikutukset (esittävien taiteilijoiden suojan laajentaminen, lehtikustantajan lähioikeus). Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?**

-

**d. Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuuta koskevan sääntelyn vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?**

-

### 13. Kysymyksiä perusoikeusarvioinnista

**HE-luonnoksen 12 luvussa esitystä arvioidaan perusoikeuksien toteutumisen ja lainsäätämisyjärjestyksen kannalta. Onko analyysissä puutteita, esimerkiksi puuttuuko sellaista perustuslakivaliokunnan tai EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä, joka olisi asian arvioimisessa tarpeen ottaa huomioon? Jos puuttuu, mitä tulisi lisätä?**

Pakollisen poikkeuksen tai rajoituksen tarkoituksena on varmistaa, että oppilaitokset saavat täyden oikeusvarmuuden käyttäessään teoksia tai muuta suojattua aineistoa digitaalisessa opetustoiminnassa, myös verkossa ja rajojen yli. Direktiivissä säädetty poikkeus tai rajoitus yksinomaan opetuksen havainnollistamista varten olisi ymmärrettävä siten, että se kattaa teosten tai muun suojatun aineiston digitaalisen käytön opetuksen, myös oppimistoiminnan, tukemiseen, rikastuttamiseen tai täydentämiseen.



Direktiivin johdantokappaleessa 21 on todettu, että ”useimmissa tapauksissa havainnollistamisen käsite viittaisi sen vuoksi vain teosten osien tai otteiden käyttöön, joka ei saisi korvata ensisijaisesti koulutusmarkkinoille tarkoitetun materiaalin ostamista”.

Johdantokappaleessa 22 on todettu, että ”poikkeuksen tai rajoituksen olisi katettava sekä luokkahuoneessa tai muissa paikoissa digitaalisin keinoin, esimerkiksi sähköisten valkotaulujen tai mahdollisesti internetiin liitettyjen digitaalilaitteiden avulla tapahtuva teosten tai muun suojatun aineiston käyttö, että suojatuissa sähköisissä ympäristöissä tapahtuva etäkäyttö, esimerkiksi verkkokurssien yhteydessä tai pääsy tiettyä kurssia täydentävään opetusmateriaaliin”.

Jäsenvaltioiden olisi poikkeusta tai rajoitusta täytäntöön pannessaan edelleen voitava erityyppisten teosten tai muun suojatun aineiston osalta tasapainotetulla tavalla vapaasti täsmentää, kuinka suuri osuus teoksesta tai muusta suojatusta aineistosta voidaan käyttää yksinomaan opetuksen havainnollistamiseen. Direktiivin mukaan rajoituksessa voidaan huomioida teostyyppikohtaiset erot siltä osin, mikä on tarpeellista opetuksen havainnollistamisessa.

Direktiivin tarkoituksena on rohkaista digitaalisten työkalujen ja rajat ylittävien opetusmahdollisuuksien käyttämistä. Ottaen huomioon edellä todettu Direktiivi ei kuitenkaan luo puitteita rajoitukselle, jossa mahdollistetaan kaikkien AV-teosten ja erityisesti elokuvien käyttäminen kokonaisuudessaan luokkahuoneessa tai verkon välityksellä. Jäsenvaltioiden tulee direktiivin perusteella säätää rajoituksesta, joilla tekijänoikeudellisesti suojattuja teoksia voidaan käyttää digitaalisesti opetuksen rikastuttamiseksi Direktiivissä mainittujen ehtojen täytyessä.

Direktiivin kieliasu ei poissulje kokonaisten teosten välittämistä, mutta tämän voi katsoa soveltuvan paremmin esimerkiksi valokuvan välittämiseen, ei kokonaisen elokuvan tai tv-ohjelman. Ottaen huomioon, että EUT:n oikeuskäytäntöä asiasta ei ole, tulee sanamuotoja tulkita sen jokapäiväisen merkityksen mukaisesti, joka ei tue näin laajan rajoituksen säätämistä. Rajoituksen ulottaminen koskemaan kokonaisten AV-teosten esittämistä olisi ns. kolmen kohdan testin vastaista.

## 14. Muut yksityiskohdat, joista haluatte lausua

**Onko esityksessä muita yksityiskohtia, joita haluatte kommentoida, kuten siirtymäsäännökset, lakien voimaantulo, lain seuranta ja toimeenpano tai jotain muuta vastaavaa?**

-

## Yhteenvedo keskeisistä huomioista

**Tässä voitte halutessanne esittää lyhyen yhteenvedon lausuntonne keskeisistä huomioista ja kannanotoista.**

-

Tenhola Eero  
MM Viihdepalvelu Oy - Eero Tenhola